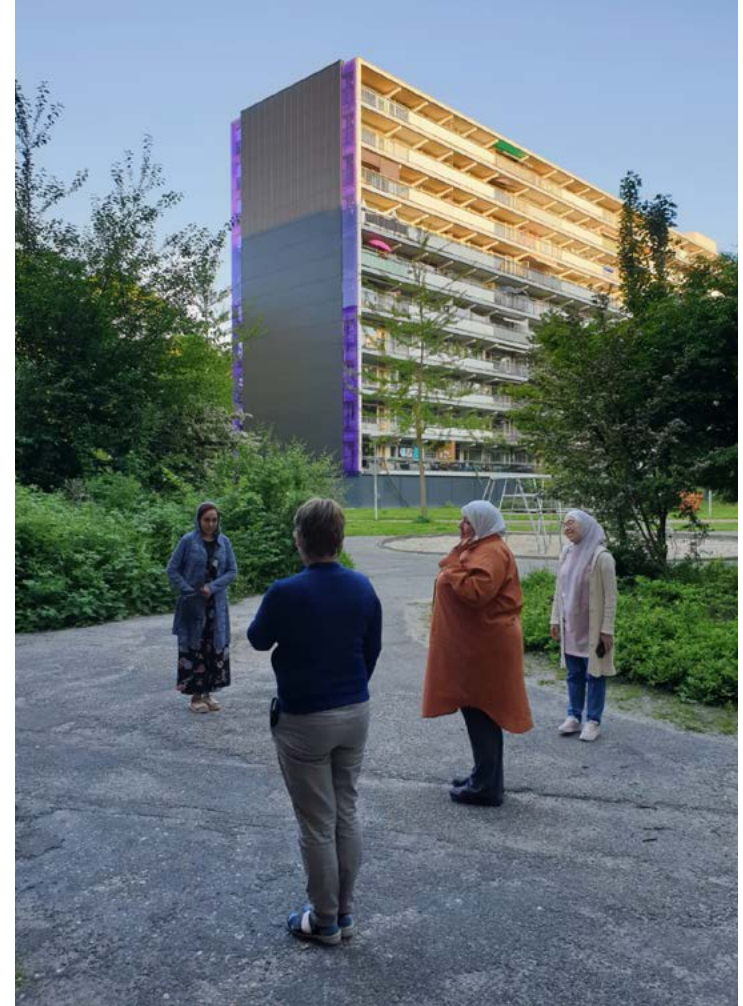

de
molen-
wijk
door
elkaar

ZEG NOOIT "IK KAN HET NIET"
JE MOET HET ALTIJD PROBEREN.

كلذ لعفأ نأ عي طتسأ ال
أمئاد لواحت نأ بجي

الأيدي الكثيرة تخفف من
عبء العمل وتجعله سهلاً.

HET BEGON ALLEMAAL MET ANNIE

Het avontuur van het wandkleed in de Molenwijk begon met de 87-jarige Annie van Riel. Zij woont al ruim dertig jaar in deze wijk en heeft 28 jaar geleden met een groep mensen een oecumenisch wandkleed gemaakt. Tijdens corona was ze haar huis aan het opruimen en dacht: Wordt het niet tijd voor een nieuw Molenwijk-wandkleed?

EEN DORP VAN FLATS

De Molenwijk is een bijzondere wijk in Amsterdam Noord. Helemaal in de Noord-West hoek van de gemeente. Een kleine flatwijk, eind jaren zestig van de vorige eeuw gebouwd, volgens een patroon van Molenwieken. De flats zijn tien verdiepingen hoog. Tussen de flats is veel groen. Auto's moeten aan de rand van de wijk parkeren in speciale parkeergarages. De eerste bewoners waren gezinnen uit de middenklasse, zoals onderwijzers, verpleegsters en politieagenten. Er wonen nog steeds enkele bewoners van het eerste uur in de wijk, maar de bevolkingssamenstelling is in de loop van de tijd sterk veranderd. Eerst kwamen de Turkse en Marokkaanse gastarbeiders met hun gezinnen en later ook mensen uit Suriname en diverse Afrikaanse landen. Recentelijk zijn er veel gezinnen uit Syrië, Irak en Eritrea gehuisvest. De Molenwijk voelt door zijn bijzondere ligging en het vele groen als een dorp, maar dan wel met alleen flats.

TWEE ORGANISATIES VINDEN ELKAAR

Presentatie-instelling Framer Framed heeft sinds enkele jaren een kleine ruimte in gebruik, onder de oprit van een van de parkeergarages. Daar is een tijdelijk onderkomen voor kunstenaars die zich laten inspireren door de wijk en haar bewoners. Ook worden er (artistieke) activiteiten voor de wijk georganiseerd. Framer Framed wilde graag meer gemeenschappen aan zich binden in en rond de werkplaats.

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP) ontwikkelt sociale en culturele projecten waarin participatie voorop staat. In het Utrechtse Overvecht ontwikkelde BMP de Wijkacademie Stromend Overvecht. Die wordt gedragen door een kerngroep van mensen die recent in de wijk zijn komen wonen en bewoners die hier al heel lang wonen. Het motto is "leren van elkaar". In overleg met Framer Framed ontstond het plan om een soortgelijk project in de Molenwijk te starten. Doel was om een hechte groep bewoners te vormen, die verhalen zouden delen en samen artistieke programma's voor de wijk zouden ontwikkelen.

EEN MOOIE START EINDIGT IN LOCKDOWN

In september 2020 ging, na de nodige voorbereiding in een periode van lockdown, het project *De Molenwijk door Elkaar* van start met steun van het Oranje Fonds, het VSB fonds en het Fonds Cultuur Participatie. Wij, Saskia en Frank van BMP, kwamen elke twee weken met een groepje wijkbewoners bij elkaar. Al snel ontstonden er allerlei plannen voor de wijk. De groep begon te groeien. Maar

toen sloeg corona toe. De nieuwe lockdown legde alle bijeenkomsten stil. We besloten om op individuele basis met iedereen contact te blijven houden. Ook liepen we veel door de wijk om mensen, op gepaste afstand, aan te spreken. Saskia deed verder mee met een photo-voice cursus die Karine Versluis samen met Framer Framed en de Universiteit Utrecht organiseerde. Door deze manier van werken ontstond een heel netwerk aan contacten.

EÉN EN ÉÉN IS DRIE

Uit de gesprekken op straat werd duidelijk dat de behoefte aan contact groot was en dat de mensen het liefst met iets concreets wilden beginnen. Naailes werd vaak als eerste genoemd.

Annie had het idee voor een wandkleed en zocht contact met Sonya en Tina Lenz, die resident is een geweest bij Framer Framed in de Molenwijk. In het voorjaar van 2020 gaan zij met het wandkleed-idee naar Framer Framed. Zij wilden samen met andere bewoners een wandkleed maken over de verschillende culturen en geloven in de wijk van nu. Ja en dan is één en één al gauw drie.

EEN VROLIJKE GROEP

En zo gebeurde. Vanaf eind september 2021 kwam er elke twee weken een groep van zo'n 15 buurtbewoners, vaak vergezeld van hun kinderen, bij elkaar. Het waren deels kennissen van Annie en deels contacten van BMP. Ook twee medewerkers van Framer Framed sloten regelmatig aan bij de bijeenkomsten. Margot die de activiteiten in de werkplaats coördineert en Malou die als cultuurcoach actief is en een mode-opleiding

heeft gevolgd. Het waren vrolijke en inspirerende bijeenkomsten, waarin naast het werken aan het kleed, veel ruimte was voor verhalen en plannen voor de toekomst.

In dit boek kun je lezen en zien hoe het ons bij het maken van het wandkleed is vergaan en tot welke resultaten het heeft geleid. We hopen dat je er veel plezier aan beleeft.

Saskia Moerbeek
Frank von Meijenfeldt
Amsterdam Noord, 5 April 2022

WAT GA JE MAKEN?

De eerste bijeenkomst bespreken we wat een wandkleed eigenlijk is en wat is een patchwork? We bekijken voorbeelden en maken eerste schetsjes.

Iman tekende bloemen. "Want die zijn altijd mooi, ze geven rust en je kunt ze bij elke gelegenheid gebruiken. En wat ook mooi is, ze groeien overal. In Syrië, waar ze zelf vandaan komt, in Afghanistan en ook in de Molenwijk."

Soraya uit Marokko tekende een hart met daarin mensen en kinderen.

"Uit ons hart helpen we andere mensen waar we kunnen."

De Syrische Maison tekende een huis met bomen. Er moeten later nog kinderen bij. "Een huis

waar je veilig bent, in een land waar vrede is. Dat is het allermooiste."

Delawar uit Afghanistan dacht lang na. Hij kon niks moois bedenken. Als hij aan zijn land denkt, komen de beelden van de mensen die probeerden op de vliegtuigen te klimmen om weg te vluchten, voor zijn ogen. Daarom tekende hij een vliegtuig. "Misschien dat ik volgende keer iets moois kan maken."

En Annie tekende bloemen met konijntjes. Omdat het dierendag was en omdat ze moest denken aan de tekst "Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld".

ANNIE'S VERHAAL

Annie is geboren in Olst op een boerderij en opgegroeid in een katholiek gezin met negen kinderen.

“Wat ik mij het sterkste herinner is de Tweede Wereldoorlog, dat de Duitsers ons land waren binnengevallen. De melkboer kwam het vertellen.

Ik heb meegemaakt dat wij niet naar school konden, omdat de Duitsers in het gebouw zaten. Wij kregen les in een paardenstal.

Ik heb de bombardementen op de spoorlijn van Deventer-Zwolle meegemaakt. Parachutisten die uit de lucht vielen, die moesten onderduiken op de boerderijen.

Dat is toch dat mensen elkaar ontmoeten en met elkaar praten.

Die gebeurtenissen hebben invloed gehad op hoe ik naar de wereld kijk. Het heeft mij altijd gestimuleerd om alert te zijn op wat er gebeurt in de samenleving. Ik volg de politiek. Ook nu, wat er nu gebeurt in de wereld. Het houdt ook nooit op met oorlogen. Maar dat je toch probeert vrede te stichten.

En ja, hoe doe je dat? Dat is toch dat mensen elkaar ontmoeten en met elkaar praten.

En daarom vind ik dit project ook zo mooi. Dat we samen iets maken en dat we praten en vertellen wie we zijn en waar we over dromen, wat we willen en wat we niet willen. Met mensen uit alle culturen, die allemaal in de Molenwijk wonen. Zo mooi dat je dat samen kan doen.”

VOORWERPEN MET EEN VERHAAL

Ledereen maakt een lapje, een onderdeel van het wandkleed. Om een thema te kunnen kiezen vroegen we of iedereen een dierbaar object wilde meenemen.

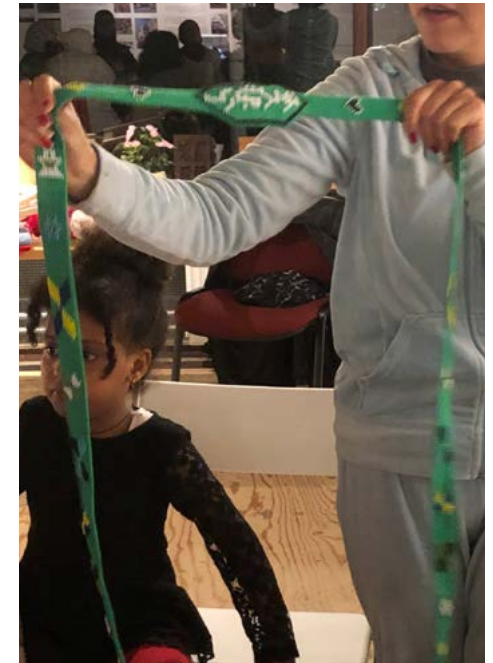

Luwam neemt een lantaarn mee die haar doet denken aan vroeger, toen in Eritrea de elektriciteit was uitgevallen en zij toch haar huiswerk wilde maken.

Asmeret brengt een kan voor de Eritrese koffiecereemonie;

Ik heb een Eritrese koffiekan geborduurd. Om koffie te maken brand je verse koffiebonen op het vuur. Daarna maak je er poeder van. En dat doe je in de koffiekan met koud water. Daarna zet je het op het vuur. Als het klaar is zet je de koffiekan in een rieten mandje. Drie minuten wachten en dan heb je heerlijke koffie.
(Asmeret)

Gulsume laat een ceintuur zien die haar overleden vader voor haar maakte voor als ze zou gaan trouwen;

Als je geen licht hebt kan je niet leren. Dus moesten we terug naar oude tijden en de olielamp gebruiken. Die olielamp geeft licht en warmte. De lamp heeft me gered.
(Luwam)

WELKE TECHNIEKEN GAAN WE GEBRUIKEN?

Je kan haken, naaien of borduren, maar ook weven. Eerst gaan we allerlei technieken proberen. Vooral het naaien met de machine valt in de smaak.

DE EERSTE LAPJES

Na al het proberen, het weven, het naaien en het borduren, besluit de groep voor borduren te kiezen. De een kan dat heel goed, de ander moet het nog leren. Leren van elkaar, dat is het leukste.

يد واحدة لا تصفق

CORONA
LOCKDOWN
IN DECEMBER
2021

We waren lekker op weg,
maar toen waren er weer veel
corona besmettingen en moesten
we allemaal thuis blijven.

Maar Saskia en Frank bedachten
een oplossing, iedereen kreeg een
eigen borduursetje zodat de
deelnemers thuis verder konden
gaan aan hun project.

“Lapjes maken
helpt tegen de
coronastress”

Ghada

لا تقفوا أبدًا إلا عند طبع
ولاكن حاول دائما

كل شيء ممكن في الحياة

ولامشيء إيجابا

DEELNEMERS WANDKLEEDPROJECT

Annie
Asmeret
Delawar
Faiseh
Ghada
Golsume
Iman

Klares
Luwam
Maison
Nameye
Sadiqa
Sonya
Souad

Kinderen:

Dochter Iman, kleindochter en
dochter Faiseh, dochter Asmeret,
dochter Luwam, dochters Sonya

DE MOLENWIJK DOOR ELKAAR

Asmeret

37 jaar, Eritrea

“Ik kom uit Eritrea. Ik ben moeder van Lulya. Zij is 12 jaar. Ze is soms meegeweest naar de bijeenkomsten.

Ik sport graag. Dan ga ik hardlopen in de Molenwijk.”

Delawar

52 jaar, Afghanistan,
sinds 1999 in Nederland

“Ik woon nu 18 jaar in de Molenwijk. In Afghanistan werkte ik als elektromonteur. Om mijn vrouw en kinderen over te laten komen naar Nederland moest ik hier werk hebben. Ben toen bij een bakkerij gaan werken aan de Meeuwenlaan. Mijn vader was bakker, dus ik was van jongs af aan in de bakkerij.

Ik heb tot 2020 gewerkt in de bakkerij voor onderhoud en reparatie van ovens. Door corona ben ik ontslagen, ik had geen vast contract.

Misschien kan ik als elektromonteur ergens aan de slag. Ik hoop dat ik een opleiding kan doen en dan E-bikes repareren!”

Delawar en Sadiqa

Delawar is de enige man in de groep.
Eerst kon hij alleen een vliegtuig bedenken voor
op zijn lapje. Maar later bedacht hij ook een
vredesduif. En hij hielp zijn vrouw Sadiqa.

Faiseh

57 jaar,
5 jaar in Nederland

“Ik heb 5 kinderen, 4 meisjes en een zoon, de
oudste is 37, de jongste 22. Ik woon met mijn
man en jongste dochter. En ik ben oma, heb 4
kleinkinderen van mijn zoon.

“Vroeger werkte ik als landarbeider in groente
en fruit. Woonde in een dorp. We hadden een
eigen bedrijf ook met koeien en zo.”

Faiseh is heel artistiek. Ze heeft prachtige
originele lapjes gemaakt.

Eentje met een echte pop erop. Ze is ook goed
in composities maken. dat is handig als je een
wandkleed moet samenstellen uit heel veel
verschillende lapjes.

Faiseh maakte ook een lapje met prachtige
bloemen.
Ze nam ook een keer haar kleindochter mee,
die meteen een lapje maakte.

Ghada

Vooraf Ghada kreeg de smaak te pakken.
Ze maakte tijdens de lockdown een heleboel
lapjes. Een vlinder, een theepot, een konijn, een
rups en een witte bloem.

قشارف

“De vlinder heb ik gemaakt omdat die mij doet
denken aan een nieuw leven. De vlinder komt
in de lente. Dat maakt me actief, het staat voor
nieuw leven.

De vlinder verandert van iets kleins, de rups,
in iets groots.”

“Ik drink alleen in Syrië thee, nergens anders.
Ook als mensen uit Syrië op bezoek komen met
thee, dan kan ik dat niet drinken. Ik weet niet
hoe dat komt.”

Golsume

“Deze jurk heb ik helemaal zelf gemaakt, samen met mijn zus.”

Golsume is nog jong. Ze kende Nederland alleen tijdens de lockdown, maar ze werkt hard om Amsterdam te verkennen.

Ze gaat MBO horeca en toerisme doen. Dat is knap, want in Afghanistan is ze maar drie jaar naar school geweest.

Als jong meisje heb ik van 's ochtends tot 's middags geborduurd. De kleding maakten we op bestelling. Door het vele borduren zijn mijn ogen verpest. Met een bril vind ik het moeilijk borduren.

Ik heb een Afghaanse jurk geborduurd in de Afghaanse kleuren.

لرچیزری زیبا بسا زید می ترانید افتخار کنید .

Iman
49 jaar, Syrië
5 jaar in Nederland

Op mijn lapje staan tulpen. Mooie bloemen.
En ik heb een lapje met narcissen, die hebben
we ook in Syrië.

Ik heb altijd van bloemen, planten en tuinen
gehouden in mijn stad Hamāh in Syrië.

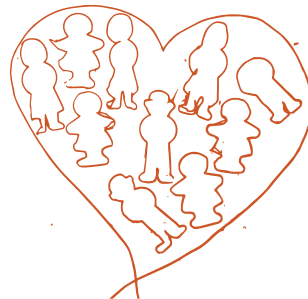
In Syrië was ik huisvrouw, ben getrouwd en
heb vier kinderen. Mijn man werkte als docent
wiskunde.

Ik doe mee met het project omdat het gezellig
is. Het is heel leuk in de Molenwijk.

**Iman
en Rafefe**

Iman en Rafefe komen altijd samen. Iman zegt
dat ze het voor Rafefe doet en Rafefe komt
mee voor Iman. Moeder en dochter zijn trots
op elkaar. Rafefe heeft heel veel tekeningen

gemaakt en ook aardappelstempels. Ze wil graag alles goed doen. Iman vindt het ook fijn om met de andere Syrische vrouwen te praten.

Luwam
25 jaar, Eritrea
4 jaar in Nederland

“Ik ben blij dat ik hier in Nederland ben.
Nu woon ik in een vrij land.

In Eritrea was je toekomst duidelijk: als vrouw ga je trouwen en dan zit je thuis. Je wist niet beter. Hier in Nederland zie ik zoveel nieuwe mogelijkheden.

Ik mag mezelf zijn. Hier heb ik de kans gekregen om te leren. Ik ben nu bezig met de opleiding Verzorgende Individuele Gezond-

heidszorg. Ik zal in de thuiszorg of ouderenzorg gaan werken.

Je voelt in je hart dat je vrij bent, dat je hier veilig bent. Je mag alles zeggen. Dat maakt me gelukkig.

Ik kan alles doen en alles bereiken.
Dat voel ik in mijn hart.”

Maison

46 jaar, Syrië

Maison is heel actief als vrijwilliger bij Warm Welkom in Noord.

In Syrië was ze docent wiskunde. Ze spreekt heel goed Nederlands en vertaalt vaak voor de andere vrouwen. Maison wil heel graag allerlei activiteiten in de Molenwijk organiseren, want er is te weinig te doen.

Haar droom is een eigen restaurant te beginnen.

“Ik heb drie kinderen. Een zoon van 24, een dochter van 20 en een dochter van 15. Ik heb in Syrië 22 jaar gewerkt als wiskunde docent. Studie vind ik voor mijn kinderen belangrijk. Ik help mijn jongste met wiskunde, maar leg het in het Arabisch uit. Ik hou van onderwijs, het is mooi en belangrijk.”

Sonya

44 jaar, Marokko,
sinds 2014 in Nederland

Ik hou ervan mensen te helpen, ouderen en arme mensen.

Ik leer dat ook aan mijn kinderen. Een keer per maand moeten ze een speeltje uitkiezen om aan een arm kind te geven.

Als kind al in Marokko als ik een bedelaar zag deed mijn hart pijn. Ik zei: mama, ik wil later een groot huis zodat ik de arme mensen eten kan geven en laten slapen. Jammergenoeg heb ik geen groot huis, maar ik doe wat ik kan.

HET BIJ ELKAAR BRENGEN VAN DE LAPJES

En dan na de lockdown brengt iedereen zijn lapje mee.
We schuiven en schuiven om tot een mooie compositie te komen.

HET MAKEN VAN DE RAND

Als de compositie klaar is moet er ook nog een rand omheen.
En die moet versierd worden. Daarvoor maken we aardappelstempels.

DE LAATSTE LAPJES

En dan zijn er zomaar drie lapjes over!
Ze pasten niet meer op het kleed, maar ze worden niet vergeten.
Het verhaal van de Molenwijk door elkaar gaat gewoon verder.

VERHALEN IN DE BIBLIOTHEEK

En dan wordt de werkplaats verbouwd en verhuizen we tijdelijk naar de bibliotheek. Daar worden we gastvrij ontvangen. We gaan door met de compositie en medewerkers van Framer Framed en een onderzoeker van de Universiteit Utrecht houden korte interviewtjes.

WE WILLEN NIET STOPPEN

Terwijl we het wandkleed afmaken praten we over de toekomst. Wat willen we nog meer doen met deze groep? Wat vinden we van de Molenwijk? Welke plekken zijn mooi en wat kan beter?

Er zijn heel veel ideeën. Sporten, dansen, naailessen, computerlessen, repair café, muzieklessen, kunstlessen. Een verhalentafel in de bibliotheek. Buurtmaaltijden voor ouderen uit de wijk. Een buurtmarkt met tweedehands spullen.

We praten ook over het wonen in de Molenwijk.

WONEN IN DE MOLENIJK

Het is een fijne wijk, dat vindt iedereen. Ruime huizen, mooie balkons. Eigenlijk net een dorp. Ook door het vele groen.

Er zijn ook minpunten. Het vele zwerfvuil en smerige liften. Zo vies soms dat je ze niet wil gebruiken. En het is jammer dat er weinig verbondenheid is met de rest van Amsterdam. Daarom is het belangrijk dat de rest van Amsterdam dit boek bekijkt. Wij horen erbij!

KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE

In onze gesprekken over de toekomst hebben we het ook over kunst. Wat is kunst eigenlijk? En kan onze groep optreden als "opdrachtgever" van kunst in de openbare ruimte?

Om daar achter te komen, beantwoordt iedereen eerst voor zichzelf de vraag: Wat is kunst volgens jou?

Dat levert mooie antwoorden op: Kunst is uiting geven aan je eigen gevoel. Kunst is mensen met andere ogen naar iets laten kijken. Kunst is iets moois maken. Kunst is kennis van materialen en weten hoe je die moet gebruiken.

Op de vraag wat voor kunstwerk de groep in de openbare ruimte zou willen zien is het antwoord: iets dat gemaakt is van afval en van materialen die recyclebaar zijn, uit wasmachines, televisies e.d. Het kunstwerk moet mensen bewust maken van het milieu en dat je je afval niet op straat moet gooien, maar dat je er iets moois van kan maken. Het moet bestand zijn tegen hangjongeren, maar het moet ook mooi zijn.

Voor een echt ontwerp is meer tijd nodig. Tekeningen en dergelijke en ook een vergunning natuurlijk. Het is mooi als een kunstenaar meehelpt het kunstwerk te maken, maar zelf willen de groepsleden ook een steentje bijdragen... wordt vervolgd.

**Leven in de Molenwijk is beter dan in het centrum. Daar is het druk, kleine huizen en geen plek om te wandelen.
(Maison)**

Stichting BMP:

PROJECTLEIDING
Saskia Moerbeek

INHOUDELIJK SECRETARIS
Frank von Meijenfeldt

Framer Framed:

INITIATIEFNEMERS
Josien Pieterse + Cas Bool

COÖRDINATIE WERKPLAATS
Margot van Ruitenberg

CULTUURCOACH
Malou Sumah

VORMGEVING
Dinara Vasilevskaia

FRAMER
FRAMED

www.framerframed.nl
info@framerframed.nl

PROJECT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

VSBfonds,
iedereen doet mee

de Alliantie

oranje
fonds
Doe je mee?

AE amsterdams
fonds voor de
kunst

